

forma antiga *Benasco*, cosa que podria fer-nos concebre esperances de trobar una explicació basca al nostre topònim. No convenç, però, aquesta idea a Schmoll, que diu clarament: «An das bask. Suffix *-z-ko*, das adverbelle Ausdrücke auf *-z* adjektiviert und vorwiegend für Stoffadjektiva gebraucht wird, ist bei *Belasco* nicht zu denken» (*Voridg. Hisp.*, p. 65).

No sabem per què rebutja Schmoll el sufix *-z-ko*. Nosaltres no trobem que hi hagi greus inconvenients per acceptar-lo. Però serà prudent tenir en compte l'opinió d'aquest bon especialista. D'altra banda no és aquesta l'única via que se'ns obre. Ens preguntem si seria també possible una combinació amb la terminació *-a(t)z*, de la qual diu Mitxelena: «*-a(t)z*, *-a(t)s* terminació frecuente: *Ardanaz*, *Aranaz*, *Imaz*, *Loinaz*: *Galatas*, *Idigoras*, *Iribas* etc.» (*Apellidos*, 111). [Que ben mirat és ja el que suggereix Schuchardt i Coromines.]

Queda encara un altre element basc que podria explicar el final del nostre topònim: el sufix diminutiu *-sko*, del qual dóna exemples Azkue: *goizetisko* «tempranito», *idisko* «novillo», *oil'asko* «pollo» (cf. *DBEF* s. v.). Parlant del nostre *Belasc* i del *Velasco* castellà, Schmoll es decanta (seguint a Schuchardt) per una formació amb aquest sufix: «bloss kann es sich nicht um ein Adjektivsuffix handeln, sondern (mit Schuchardt) um eines der substantivbildenden, meist zur Deminuerung gebrauchten bask. Suffixe *-ska*, *-ška*, *-sko*, *-ško*, *-tšo*, *-tš* u.a. (*mendiska*, *mendiško* 'Hügel' zu *mendi* 'Berg', *oil'asko* 'Hühnchen' zu *oil'o* 'Huhn', *orgatšo* 'Wägelchen' zu *orga* 'Wagen', *belatš*, *belatšika*, *belatšinga* 'Krähe' zu *bele*, *bela* 'Rabe' usw.» (*Voridg. Hisp.* p. 64-65).

Convindria que els bascolegs ens orientessin en un terreny tan làbil. Tindriem aleshores una explicació més sòlida d'aqueix «grup *-asco* sufixoide» del que parla Coromines en l'article *Belasc*. És clar que allí tot lliga: la possible relació amb el basc *bela* 'corb', les formes epigràfiques *Belex*, *Belexconis*... Tot sembla indicar que estem en el món de l'ibero-basc. Però en el cas de *Benasc*, ens manca una arrel basca amb la qual puguem relacionar el nom. Una base que potser podria anar-hi bé és **iben* 'tija', 'tronc', reconstruït per Mitxelena (cf. *Apellidos*, 311) a partir de l'onomàstica i d'algun substantiu dels dialectes bascos orientals.

D'aquest **iben* parteix En Coromines per a explicar *Benante* (supra). El que coneixem de l'ibèric no s'oposa a la suposició que aquí hi hagi un element pre-indoeuropeu: recordem les inscripcions *be.n.go.da.*, *be.n.ti.a.n.*, *be.n.e.be.ta.n.e.r.* (cf. Siles, *Léxico*, 420, 421, 422) i el *Bennabels* de la *Turma Salluitana*. En l'article dedicat a *Benós*, després de revisar els indicis favorables a etimologies basades en el germànic i en el cèltic, Coromines deixa oberta la porta a la possibilitat d'un «origen aquitano-ibero-basc» (in-fra). Si ho fem en el cas de *Ben-ante*, de *Ben-és* i de *Ben-ós*, no seria raonable tancar-la en el cas de *Ben-asc*, nom que comparteix amb aquells la seva part inicial.

b) Arguments en favor d'un origen indoeuropeu.

La terminació *-asco* abunda en la toponímia d'algunes zones indoeuropees o indoeuropeitzades. La seva densitat en territori lúgur va fer pensar que hagués esta propi d'aqueixa llengua pre-indoeuropea. Però ja l'any 1939 Menéndez Pidal va posar les coses en el seu lloc, resumint l'estat de la qüestió: «El sufixo *-asco*, tomado antes como particularmente lúgur, vio puesta en duda su liguradidad por muchos, entre ellos Meyer-Lübke, Aebischer, Ribezzo y Bertoldi, y hoy no puede decirse ya sino que *-asco* es un sufixo frecuente y característico de la toponimia lúgur, pero no exclusivo de ella» (*Top. Prerr. Hisp.*, pp. 78-79). En aquest estudi dedicat al problema lúgur, Menéndez Pidal sovintaja les al·lusions a una emigració fins a la Península Ibèrica d'un poble del centre d'Europa (ibidem, p. 87), ni ibèric ni cèltic, que degué entrar «no por Emporion, sino por el centro del istmo pirenaico, y hubo de dirigirse principalmente hacia el Oeste de la Península» (ib., p. 88).

Doncs, bé: no coincideix aquesta caracterització al capdavant amb la del poble que Coromines ha anomenat sorotàptic? [el Coll d'Ares ja tira al «centro»]. Precisament s'ha pensat que els sorotàptics poden haver estat els indoeuropeitzadors del territori lúgur. ¿Seria el sufix *-asco* propi dels sorotàptics o de pobles pre-indoeuropeus? En l'epigrafia hispànica el tenim ben documentat, amb variacions en el tema vocàlic: *-asc-*, *-esc-*, *-isc-*, *-osc-*, *-usc-*, *-aisc-*. Com que l'indoeuropeu comú sembla haver disposat solament de la variant vocàlica *-isc-*, s'ha suposat que *-asc* devia de ser un sufix adoptat, explicable o bé a partir del basc o bé a partir dels idiomes —pràcticament desconeguts— dels antics pobles estesos per la zona dels Alps i de la Ligúria. I una persona de l'envergadura intel·lectual de J. Pokorny va arribar a pensar en un substrat comú ibero-lúgur. No estariem ja enfront d'una alternativa: o bé basc o bé lúgur, sinó que estariem considerant els vestigis d'un substrat antiquíssim que s'estendria des del nostre llevant fins a les costes del NE. d'Itàlia i dels Alps fins al País Basc.

Però amb això donariem encara més suport a la via exposada en l'apartat a), i el que ara convé és examinar si hi ha arguments en favor d'un origen indoeuropeu del sufix *-asco*. Una sortida airosa a aquests problemes l'ofereix Schmoll en les conclusions, que sembla presentar amb caràcter provisional, sobre l'origen del sufix hispànic *-sk-*:

1) En alguns casos, com ara *Belasco*, ha de tractar-se d'un sufix basc.

2) En alguna ocasió és versemblant veure-hi la influència de l'ibèric *-escen*, indicador d'ètnics.

3) És possible que en alguns casos *-asco* sigui contracció de *-asico*, ço que obre la porta a una explicació dintre de l'indoeuropeu.

Acollint-nos a la tercera possibilitat, cal preguntar-se d'on surt aqueix *-asico*, del qual seria *-asco* una forma contracta. Schmoll pensa en una combinació dels sufixos *-asio* i *-ko*. Un antic **-assios* pot ser reconstruït a partir de formes com ll. *-arius*, osc. *-asis*, umbr. *-asis*, *-asir* i d'altres documentades en cèltic, vènet i